

برگرفته از سخنرانی های دکتر ایازی معاون اجتماعی وزارت بهداشت

در دهه ۶۰ که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با ادغام حوزه آموزش پزشکی با خدمات سلامت تشکیل شد در بند ۱۰ قانون تشکیل این وزارتخانه آمده بود که باید سازمان، موسسه یا بنیادی در این مجموعه برای تسهیل و نظارت بر کار خیریه های مرتبط با سلامت تشکیل شود اما بعد از ۳۰ سال چنین نهادی تشکیل نشد و عملاً خیریه های فعال در حوزه سلامت متولی نداشتند. علت آن نیز این بود که در سالهای اخیر مجلس و دولت این نگاه را داشتند که سازمان جدید دولتی نباید تشکیل شود و در هر صورت این کار مهم روی زمین مانده بود.

انجمن ها سازمانهای مردم نهاد نقش بسیار مهمی در سلامت مردم دارند، مثلاً انجمن حمایت از بیماران کلیوی ۱۷۰ شعبه در کشور دارد یا انجمن دیابت ۲۷ شعبه دارد یا انجمن ام اس با کارهایی که انجام داده توانسته نزدیک به ۲۴۰ میلیارد تومان به نظام سلامت کمک کند. همه این نهادها و انجمن ها از وزارت بهداشت مجوز می گیرند و با توجه به وسعت کار آنها به هر حال ممکن است تخلفاتی هم وجود داشته باشد و نهادی که بر کار انجمن ها و سازمانهای غیر دولتی حوزه سلامت نظارت کند، وجود نداشت تا در زمان مسئولیت دکتر هاشمی در وزارت بهداشت، حوزه قائم مقام وزیر بهداشت در امور مشارکتهای مردمی تشکیل شد اما این نگرانی وجود داشت که بعد از اتمام این دوره وزیر بعدی این حوزه را تعطیل کند و به امور دیگری بپردازد چون ساختاری برای پیگیری این موضوع در وزارت بهداشت ایجاد نشده بود. البته یک دهه قبل یک اداره برای نظارت بر سازمانهای مردم نهاد بوده است که بعد از آن این اداره نیز تعطیل و این کار متوقف شد و عملاً وزارت بهداشت خود را درگیر این کار نکرد.

فعالیت معاونت اجتماعی به غیر از امور سازمانهای مردم نهاد ۵ محور دیگر هم دارد، یک حوزه بسیار مهم دیگر خیرین سلامت و خیریه هایی است که در حوزه سلامت فعالیت می کنند و در مجموع ۶۰۰ سازمان مردم نهاد و خیریه در حوزه سلامت فعال هستند که در گذشته هیچ متولی نداشتند. حوزه بسیار مهم دیگر عوامل اجتماعی موثر بر سلامت است که اتفاقاً در سالهای اخیر به شدت مورد تأکید سازمان بهداشت جهانی قرار گرفته است. این سازمان اعلام کرده که وزارتخانه های بهداشت کشورها حداکثر می توانند ۲۵ درصد سلامت مردم را مدیریت کنند، ۷۵ درصد سلامت مردم به عوامل اجتماعی مربوط است که مدیریت آن نیازمند کار بین بخشی در دستگاههای خارج از وزارت بهداشت است مثل فقر، بیکاری، سواد

، مسکن و آلودگی های محیطی ، حوادث ترافیکی، استفاده از سموم و هورمون در میوه ها، تولید میوه های ارگانیک و خیلی موارد دیگر که در این حوزه نیز کاری انجام نشده بود و متولی نداشت. عوامل اجتماعی موثر بر سلامت (SDH) رویکرد یکپارچه ای برای رویارویی با معضلات بهداشتی، ارتقای سطح بهداشت عمومی و حرکت به سوی جامعه سالم تر است و در این رویکرد مشکلات بهداشتی، بیماری های جسمی و روانی از منظر اجتماعی نگریسته می شود. بنابراین می توان با شناخت این تعیین کننده ها از آنها در برنامه ریزی ها و سیاستگذاری های بهداشتی استفاده کرد.

محور چهارم فعالیت معاونت اجتماعی وزارت بهداشت، حوزه «مسئولیت اجتماعی» است، همه بنگاه های اقتصادی، خودروسازان، بانکها، وزارت نفت، وزارت نیرو و... که در کشور فعالیت اقتصادی دارند، کارخانه تاسیس می کنند، راه می سازند، نیروگاه یا شهرک می سازند، باید نسبت به سلامت مردمی که بعد از فعالیت آنها در یک منطقه جدید تجمع پیدا می کند، یا از خدمات آنها استفاده می کنند، مسئولیت داشته باشند و خدماتی ارائه کنند، این یعنی مسئولیت اجتماعی نهادهای اقتصادی در قبال سلامت مردم که این حوزه نیز تاکنون مغفول مانده و متولی نداشته است.

وزارت بهداشت می خواهد متولی حوزه مسئولیت اجتماعی باشد چون معتقد است که می تواند از این فرصت برای ایجاد زیرساختهای مورد نیاز سلامت مردم مثلا ایجاد خانه بهداشت استفاده کند. مثلا بانکها که این قدر شعبات خود را گسترش می دهند و تبلیغات می کنند چرا نباید بخشی از این هزینه ها را برای سلامت مردم خرج کنند.

محور بسیار مهم بعدی حوزه «فرهنگ سلامت» است، این با کار معاونت فرهنگی وزارت بهداشت که در حوزه دانشجویی است، کاملا متفاوت است، فرهنگ سلامت به مقوله سواد سلامت مردم می پردازند، یعنی اینکه مردم چقدر اطلاعات کافی برای حفظ سلامت خود دارند و چقدر به این دانسته ها عمل می کنند، این حوزه نیز تاکنون متولی نداشته است و مبحث جدیدی است که ساختاری نداشته است.

اکنون این ساختار تحت عنوان معاونت اجتماعی ایجاد شده است و این معاونت سه اداره کل و یک ستاد دارد، اداره کل سازمانهای مردم نهاد، اداره کل خیرین و خیریه های سلامت و اداره کل مولفه های اجتماعی موثر بر سلامت، البته دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی نیز در معاونت اجتماعی وزارت بهداشت می باشد که رئیس شورای عالی سلامت و امنیت غذایی شخص رئیس جمهور و دبیر آن وزیر بهداشت است.